

Tagállam EU/EEA	Forgalomba hozatali engedély jogosultja	Törzskönyvezett megnevezés	Dózis	Gyógyszerforma	Alkalmazási mód
PT - Portugália	Pharmathen - Pharmaceutical Industry, S.A. 6, Dervenakion Street, GR-15351 Pallini Attiki Grécia	Quodixor	150 mg	filmtabletta	Szájon át történő alkalmazás
SE - Svédország	Orifarm Generics A/S Energivej 15 POB 69 DK-5260 Odense S Denmark	Ibandronate Orifarm	50 mg	filmtabletta	Szájon át történő alkalmazás
SI - Szlovénia	Generics UK Ltd., Station Close, Potters Bar, Hertford Shire EN6 1AG, UK	Ibandronska kislina Mylan 150 mg filmsko obložene tablete	150 mg	filmtabletta	Szájon át történő alkalmazás

II. melléklet

Az EMA által beterjesztett tudományos következtetések és az alkalmazási előírások és a betegájékoztatók módosításának indoklása

Tudományos következtetések

A biszfoszfonátot tartalmazó gyógyszerek (lásd I. melléklet) tudományos értékelésének átfogó összegzése

A biszfoszfonátok olyan gyógyszerek, amelyeket csontrendellenességek – ezen belül hiperkalcémia – kezelésére és megelőzésére, valamint rákos betegeknél kialakuló csontproblémák megelőzésére, illetve a csontritkulás és a Paget-kór kezelésére alkalmaznak.

A farmakovigilanciai munkacsoport (PhVWP) 2008-ban elvégzett felülvizsgálatát követően az a következtetés született, hogy a combcsont testének proximális részét érintő atípusos, fáradásos törésekkel kapcsolatban Európa-szerte figyelmeztetést illesztenek be az alendronsav-tartalmú gyógyszerek termékinformációjába. A PhVWP 2010 áprilisában ismét foglalkozott ezzel a kérdéssel, mivel más biszfoszfonátokkal összefüggésben is érkeztek jelentések esetekről, alátámasztva azt a nézetet, hogy az atípusos fáradásos törések a biszfoszfonátok csoportjára jellemző hatást jelentenek.

A PhVWP által folytatott egyeztetések, valamint a közzétett szakirodalomban szereplő adatok és forgalomba hozatal utáni jelentések nyomán – amelyek arra utalnak, hogy az atípusos fáradásos törések a biszfoszfonátok csoportjára jellemző hatást jelenthetnek –, az Egyesült Királyság 2010 szeptemberében felkérte a CHMP-t, hogy a módosított 2001/83/EK irányelv 31. cikke szerint adjon véleményt arról, hogy a biszfoszfonátot tartalmazó gyógyszerek forgalomba hozatali engedélyének fenntartására, módosítására, felfüggesztésére vagy visszavonására van-e szükség.

A CHMP megvizsgálta a nem klinikai és szövettani vizsgálatokból, mérvadó klinikai vizsgálatokból, epidemiológiai vizsgálatokból, forgalomba hozatal utáni jelentésekből és a közzétett szakirodalomból származó, rendelkezésre álló adatokat.

Nem klinikai adatok

Noha a preklinikai vizsgálatok korlátozott információval szolgáltak az atípusos törések biszfoszfonátok mellett fennálló kockázatáról, egy részük igazolta, hogy a csontátépülés biszfoszfonátok általi szuppressziója fokozhatja a mikrokárosodások felhalmozódását, valamint a késői glikációs végtermékek felhalmozódását, ami a csont biomechanikai tulajdonságainak megváltozását eredményezi (Brennan és mtsai, 2011, Hofstaetter és mtsai, 2010, Mashiba és mtsai, 2000, O'Neal és mtsai, Tang és mtsai, 2009¹). Mindazonáltal nem az összes klinikai vizsgálat talált csontot érintő nemkívánatos hatásokat az alendronsav esetében (Burr és mtsai²).

Az atípusos combcsonttörés meghatározása

Az Amerikai Csont- és Ásványianyag-kutató Társaság (ASBMR) trochanter alatti és diafizist érintő atípusos combcsonttörésekkel foglalkozó munkacsoportja meghatározta az atípusos combcsonttörés fő és mellékes jellemzőit (Shane és mtsai, 2010³), és ajánlása szerint ahhoz, hogy egy eset atípusos combcsonttörésnek minősüljön, az összes fő jellemzőnek fenn kell állnia, ugyanakkor a mellékes

¹ **Brennan O et al.** The effects of estrogen deficiency and bisphosphonate treatment on tissue mineralisation and stiffness in an ovine model of osteoporosis. *J. Biomech* 2011; 44:386–90

Hofstaetter JG et al. The effects of high-dose, long-term alendronate treatment on microarchitecture and bone mineral density of compact and trabecular bone in the proximal femur of adult male rabbits. *Arch Orthop Trauma Surg* 2010; 30: 937–944

Mashiba T et al. Suppressed bone turnover by bisphosphonates increases microdamage accumulation and reduces some biomechanical properties in dog rib. *J Bone Miner Res* 2000; 15: 613–620

O'Neal JM et al. One year of alendronate treatment lowers microstructural stresses associated with trabecular microdamage initiation. *Bone* 2010; 47: 241–247

Tang SY et al. Changes in non-enzymatic glycation and its association with altered mechanical properties following 1-year treatment with risedronate or alendronate. *Osteoporosis Int* 2009; 20: 887–894

² **Burr et al.** Effects of one to three years treatment with alendronate on mechanical properties of the femoral shaft in a canine model: implications for subtrochanteric femoral fracture risk. *J Orthop Res* 2009; 27: 1288–1292

³ **Shane E et al.** Atypical subtrochanteric and diaphyseal femoral fractures: report of a task force of the American Society for Bone and Mineral Research. *J Bone Miner Res* 2010; 25: 2267–2294

jellemzőkről gyakran számolnak be az atípusos combcsonttörések eseteinél, de ezek nem minden betegnél vannak jelen.

A biszfoszfonátokkal összefüggő darabos, atípusos combcsonttörésekről szóló spontán jelentések kis száma, egy közzétett esetleírás (Schneider, 2006⁴), valamint az ASBMR októberi ülésén ismertetet előzetes adatok (Nitché és mtsai, 2010⁵) alapján a CHMP az értékelése céljából módosított esetmeghatározásról állapodott meg, amely a „nem darabos” kitévelt az atípusos combcsonttörés fő jellemzője helyett mellékes jellemzőként sorolja fel.

Az atípusos törések mechanizmusa

A biszfoszfonátokat szedő betegeknél bekövetkező atípusos törések kialakulásának mechanizmusa(i) nem ismert(ek). A biszfoszfonátok alkalmazásával összefüggő atípusos törések több lehetséges mechanizmusáról is született azonban feltételezés. A fő vázolt mechanizmus a csontátépülés szuppressziója, amely közvetve a csont előregedéséhez és a természetesen bekövetkező fáradásos törések helyreállításának késéséhez vagy gátlásához vezet, jóllehet a bizonyítékok nem meggyőzőek.

Epidemiológiai vizsgálatok

Bár néhány epidemiológiai vizsgálat arra utal, hogy a trochanter alatti és a combcsont testét érintő törések normál csonttrikulációs törések lehetnek (Abrahamsen és mtsai, 2009⁶, Abrahamsen és mtsai, 2010⁷, Vestergaard és mtsai, 2010⁸), más vizsgálatok arra utalnak, hogy a biszfoszfonátok hosszan tartó alkalmazása növelheti a trochanter alatti és a combcsont testét érintő törések kockázatát (Park-Wyllie és mtsai, 2011⁹, Wang és Bhattacharyya, 2011¹⁰). Ezek a vizsgálatok azonban nem célzottan a combcsont atípusos törésére irányulnak, mivel nem tartalmaznak információt a törés radiográfiai sajátosságairól.

A röntgenfelvételek alapján azonosított atípusos combcsonttörésekről tényleges, konkrét információval szolgáló vizsgálatokból kapott adatok arra utalnak, hogy ezek a törések okozati viszonyban állhatnak a biszfoszfonátok alkalmazásával. Az esetellenőrző vizsgálatokban az atípusos combcsonttörés képe és a biszfoszfonátok alkalmazása között szignifikáns összefüggésről számoltak be (Lenart és mtsai, 2009¹¹, Isaacs és mtsai, 2010¹²). A röntgenfelvétellel alátámasztott egyéb vizsgálatokban a biszfoszfonátokkal kezelt betegek körében a nem kezelt betegekhez képest szintén az atípusos combcsonttörések megnövekedett incidenciájáról számoltak be, amely a biszfoszfonát-kezelés időtartamával nőhet (Dell és mtsai, 2010¹³, Schilcher és mtsai, 2009¹⁴).

---

⁴ **Schneider P.** Should bisphosphonates be continued indefinitely? An unusual fracture in a healthy woman on long-term alendronate. *Geriatrics* 2006; 61: 31–33

⁵ **Nitché J et al.** Subtrochanteric femoral stress fractures in patients on chronic bisphosphonate therapy: a case series. *J Bone Miner Res* 25 (Suppl 1) 2010; Itt érhető el: <http://www.asbmr.org/Meetings/AnnualMeeting/AbstractDetail.aspx?aid=223582c5-f5bb-4d66-bd16-d073267b2a47>. A 2011. április 5-i állapot szerint.

⁶ **Abrahamsen B et al.** Subtrochanteric and diaphyseal femur fractures in patients treated with alendronate: a register-based national cohort study. *J Bone Miner Res* 2009; 24: 1095–1102

⁷ **Abrahamsen B et al.** Cumulative alendronate dose and the long term absolute risk of subtrochanteric and diaphyseal femur fractures: a register-based national cohort analysis. *J Clin Endocrinol Metab* 2010; 95:5258–5265

⁸ **Vestergaard P et al.** Risk of femoral shaft and subtrochanteric fractures among users of bisphosphonates and raloxifene. *Osteoporosis Int* 2010; DOI 10.1007/s00198-010-1512y

⁹ **Park-Wyllie LY et al.** Bisphosphonate Use and the Risk of Subtrochanteric or Femoral Shaft Fractures in Older Women. *JAMA* 2011; 305:783–789

¹⁰ **Wang Z & Bhattacharyya T.** Trends in Incidence of Subtrochanteric Fragility Fractures and Bisphosphonate Use Among the US Elderly, 1996–2007. *J Bone Miner Res* 2011; DOI 10.1002/jbmr.233

¹¹ **Lenart BA et al.** Association of low-energy femoral fractures with prolonged bisphosphonate use: a case control study. *Osteoporosis Int* 2009; 20: 1353–1362

¹² **Isaacs JD et al.** Femoral insufficiency fractures associated with prolonged bisphosphonate therapy. *Clin Orthop Relat Res* 2010; 468: 3384–3392

¹³ **Dell R et al.** A retrospective analysis of all atypical femur fractures seen in a large California HMO from the years 2007 to 2009. *J Bone Miner Res* 25 (Suppl 1) 2010; Itt érhető el:

Forgalomba hozatal utáni jelentések

A PhVWP 2008-as felülvizsgálata óta nőtt a biszfoszfonátokkal gyaníthatóan összefüggő, lehetséges atípusos combcsonttörésről szóló, forgalomba hozatal utáni jelentések száma. Bár a lehetséges atípusos combcsonttöréseket legnagyobb számban továbbra is a csontritkulásra alkalmazott alendronsavval összefüggésben jelentik, érkeztek forgalomba hozatal utáni jelentések más, csontritkulás miatt (etidronsav, ibandronsav, rizedronsav és zoledronát), valamint Paget-kór miatt (zoledronát) és onkológiai javallatokban (ibandronsav, pamidronsav és zoledronát) alkalmazott biszfoszfonátokkal kapcsolatban is, ami arra utal, hogy ezek a törések a biszfoszfonátok csoportjára jellemző hatást jelenthetnek. A fennmaradó biszfoszfonátokkal – klodronsav, neridronsav és tiludronsav – kapcsolatos jelentések hiánya e gyógyszerek más biszfoszfonátokhoz viszonyítva kisebb mértékű alkalmazásával állhat kapcsolatban, és nem zárható ki az összefüggés hiánya.

A szakirodalomból és a spontán jelentésekből jelenleg kevés bizonyíték áll rendelkezésre a biszfoszfonátok és a combcsonttól eltérő helyen bekövetkező atípusos törések közötti összefüggés alátámasztására. A bizonyító adatok hiánya esetleg a biszfoszfonátok alkalmazása során a combcsonttól eltérő helyen bekövetkező atípusos törések felismerésének és jelentésének hiányára vezethető vissza, vagy lehetséges, hogy a combcsont – mint a test legfőbb teherviselő csontja – egyedülálló jellemzői azt jelentik, hogy az atípusos törések csak itt fordulnak elő. A combcsonttól eltérő helyen bekövetkező atípusos törések potenciális kockázatát figyelemmel fogják kísérni.

Kockázati tényezők

A biszfoszfonátok alkalmazásával összefüggő atípusos combcsonttörések kapcsán több lehetséges kockázati tényezőt vetettek fel. Az elképzelések szerint a biszfoszfonátok hosszan tartó alkalmazása az atípusos combcsonttörések fő kockázati tényezője. A biszfoszfonátok csontritkulás esetén végzett alkalmazásának optimális időtartama azonban nem ismert. Jelenleg nincs megbízható bizonyíték a biszfoszfonátokkal végzett kezelés megszakításának jelentőségével kapcsolatban. Az atípusos combcsonttörés szempontjából lehetséges lényeges kockázati tényezőként azonosították a glükokortikoidokat és a protonpumpagátlókat (PPI-k). A felszívódást gátló más szerekkel – például hormonpótló terápiával és raloxifennel – végzett egyidejű kezeléssel szintén lehetséges kockázati tényezőként számoltak be. A csontritkuláson kívül az atípusos combcsonttörést elszenvedett betegeknél a leggyakrabban előforduló kísérő betegségnek a krónikus obstruktív tüdőbetegség vagy asztma, a rheumatoid arthritis és a cukorbetegség bizonyult.

Átfogó következtetés

A CHMP az összes rendelkezésre álló bizonyíték figyelembevételével arra a következtetésre jutott, hogy a biszfoszfonátok alkalmazásához az atípusos combcsonttörések kockázata társul, és ezért azt javasolta, hogy az összes biszfoszfonát termékinformációjában szerepeltessék az alábbi információt:

- Figyelmeztetés beillesztése az alkalmazási előírás 4.4 pontjába (Különleges figyelmeztetések és az alkalmazással kapcsolatos óvintézkedések), hogy jelezze ezt a kockázatot, a törések fő jellemzőit, valamint azt, hogy törés gyanúja esetén a kezelés megszakítására lehet szükség.
- Az atípusos combcsonttörés beillesztése az alkalmazási előírás 4.8 pontjába (Nemkívánatos hatások, mellékhatások), azzal a kijelentéssel kísérve, hogy ez a nemkívánatos hatás a biszfoszfonátok egész csoportjára jellemző vonás.

<http://www.asbmr.org/Meetings/AnnualMeeting/AbstractDetail.aspx?aid=05caf316-b73e-47b8-a011-bf0766b062c0>. A 2011. február 15-i állapot szerint.

¹⁴ **Schilcher J et al.** Incidence of stress fractures of the femoral shaft in women treated with bisphosphonates. Acta Orthopaedica 2009; 80: 413–415

Emellett – tekintettel a biszfoszfonátok csonttritkulás esetén végzett alkalmazásának optimális időtartamára vonatkozó adatok hiányára, és figyelembe véve, hogy a kezelés időtartama az atípusos combcsonttörések kockázati tényezője – a CHMP azt is javasolta, hogy a csonttritkulás kezelésére engedélyezett biszfoszfonátok termékinformációjának 4.2 pontját egészítsék ki azzal az információval, hogy az adott betegre nézve időszakosan, egyedileg értékelni kell a biszfoszfonát-kezelés további szükségességét, különösen 5 évnyi kezelés után.

A CHMP arra a következtetésre jutott, hogy e felülvizsgálat megállapításai nem változtatják meg az egyes biszfoszfonátok átfogó előny-kockázat profilját az engedélyezett javallataik terén.

Az alkalmazási előírások és a betegtájékoztatók módosításának indoklása

Mivel:

- A bizottság mérlegelte a módosított 2001/83/EK irányelv 31. cikke alapján a biszfoszfonátokat tartalmazó gyógyszerekre vonatkozóan készített betejesztést.
- A bizottság figyelembe vette az összes rendelkezésre álló, benyújtott adatot (preklinikai, klinikai, epidemiológiai vizsgálatok, forgalomba hozatal utáni jelentések, közzétett szakirodalom) a biszfoszfonátok mellett jelentkező atípusos combcsonttörések kockázatával kapcsolatban.
- A rendelkezésre álló – főként epidemiológiai vizsgálatokból és forgalomba hozatal utáni jelentésekből származó – bizonyítékok alapján a bizottság azt a következtetést vonta le, hogy a biszfoszfonátok alkalmazásához az atípusos combcsonttörések kockázata társulhat. A CHMP arra a következtetésre is jutott, hogy az e törésekkel összefüggő fő kockázati tényező a jelek szerint a hosszan tartó biszfoszfonát-kezelés.
- A bizottság következtetése az volt, hogy az összes biszfoszfonát termékinformációjának figyelmeztetést kell tartalmaznia a 4.4 pontban a combcsont atípusos töréseinek kockázatáról, és ezt a mellékhatást az alkalmazási előírások 4.8 pontjában is fel kell sorolni. A bizottság azt a következtetést is levonta, hogy a csonttritkulás kezelésére engedélyezett biszfoszfonátok termékinformációjának 4.2 pontját azzal az információval kell kiegészíteni, hogy az adott betegre nézve időszakosan, egyedileg értékelni kell a biszfoszfonát-kezelés további szükségességét, különösen 5 évnyi kezelés után.

A fentieket figyelembe véve a CHMP a biszfoszfonátokat tartalmazó gyógyszerekre (lásd I. melléklet) vonatkozó forgalomba hozatali engedélyek feltételeinek módosítását javasolta, amelyekre nézve az alkalmazási előírások és a betegtájékoztatók érintett részei a III. mellékletben szerepelnek, az e vélemény IV. mellékletében meghatározott feltételek szerint.